

แนวทางการพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วสู่สายพันธุ์ใหม่ของโลก ในมิติทางสังคมศาสตร์
Development Guidelines for Thai Spitz, Thai Bang Kaew Dog to Be a New International
Recognized Breed of Dog: A Social Science Dimension Study

นางสาวรติกา อังกร

นักวิจัยชำนาญการพิเศษ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

rdrduras@yahoo.com

นางปาลิรัตน์ การดี

นักวิจัยชำนาญการพิเศษ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

rdrdkpa@yahoo.co.th

นายชนนัน แจ่มเกษมสุข

คอกบ้านโชกุน

chokun_hero@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะพื้นฐานและการเลี้ยงดูสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว 2) ศึกษาลักษณะมาตรฐานสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของโลก กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เพาะเลี้ยงและพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว จำนวน 21 แห่ง กลุ่มผู้ตัดสินการประกวดและผู้ทรงคุณวุฒิด้านสุนัขบางแก้วจำนวน 9 คน และกลุ่มสุนัขที่ได้รับการพัฒนาจากกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงจำนวน 21 ตัว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงและกลุ่มกรรมการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ แบบบันทึกพันธุ์ประวัติสุนัข แบบบันทึกข้อมูลลักษณะสุนัข แบบเปรียบเทียบลักษณะสุนัขตามมาตรฐานพันธุ์ แบบเปรียบเทียบลักษณะสุนัขตามเอกลักษณ์ประจำพันธุ์ และเครื่องบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์ พร้อมบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวของสุนัข การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ร้อยละ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ลักษณะพื้นฐานและการเลี้ยงดูสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว สุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วเป็นสุนัขขนาดกลาง จัดอยู่ในกลุ่ม Spitz โครงสร้างเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีสัดส่วนที่กลมกลืน เคลื่อนไหวคล่องแคล่ว มีลักษณะ

พื้นฐานที่สำคัญและเป็นเอกลักษณ์ประจำพันธุ์ 8 ประการ สำหรับการเลี้ยงดูสุนัขบางแก้ว มีการให้อาหารที่เหมาะสมกับวัย อายุ และน้ำหนักของสุนัข มีการให้สุนัขออกกำลังกายเป็นเวลาวันละ 2 ครั้ง ครั้งละประมาณ 10-15 นาที การฝึกวินัยจะเน้นการฝึกขยับให้เป็นเวลา วันละ 2 ครั้ง มีการจัดสภาพแวดล้อมให้สุนัขอยู่ในกรง และพาสุนัขเข้าสังคมอยู่เสมอ

ลักษณะมาตรฐานสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว สุนัขบางแก้วมีลักษณะของริมฝีปาก สีจมูกและสันจมูก กรวยปาก ฟัน คอ เอว เส้นลำ ข้อมาหน้า และขน ที่ถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์ ส่วนลักษณะที่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์ ได้แก่ เท้าหลัง เท้าหน้า และหลัง ตามลำดับ สำหรับเอกลักษณ์ประจำพันธุ์ พบว่าสุนัขทั้ง 21 ตัว มีแข่งสิ่งที่จะต้องตามเอกลักษณ์ประจำพันธุ์ ส่วนลักษณะที่ยังไม่ถูกต้องตามเอกลักษณ์ประจำพันธุ์ ได้แก่ ขนชายท้อง และเครา ขนหน้าอก สำหรับการถ่ายทอดจุดเด่น-จุดด้อยในสายตระกูล สิ่งที่มีการถ่ายทอดมากที่สุด ได้แก่ จิตประสาท โครงสร้าง และขน ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่สิ่งที่ถ่ายทอดจะเป็นลักษณะเด่นมากกว่าลักษณะด้อย สิ่งที่สุนัขได้รับการพัฒนาอย่างชัดเจนคือเรื่อง โครงสร้าง จิตประสาท และ ลักษณะการเคลื่อนไหว ส่วนสิ่งที่สุนัขต้องพัฒนาต่อไปคือ ขนาดของขาหลัง ลักษณะกระดูกเล็กและบาง ความดู และหวากระแวง

แนวทางการพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของโลก กระบวนการพัฒนาสุนัขควรเริ่มตั้งแต่การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับตัวสุนัข จุดเด่น จุดด้อย ประวัติสายตระกูล ลักษณะการถ่ายทอดในสายตระกูล การคัดเลือกพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ที่สามารถลดจุดด้อย และมีจุดเด่นที่ต้องการมาผสมพันธุ์ โดยผู้เพาะเลี้ยงควรให้ความสำคัญกับระบบการบันทึกข้อมูลพันธุ์ประวัติ ควรบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับตัวสุนัขอย่างรอบคอบ ตรงตามความเป็นจริง ทั้งนี้คอก/ผู้เพาะเลี้ยง ควรร่วมมือกันสร้างแนวทางในการพัฒนาสุนัขบางแก้ว โดยร่วมกันคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีจุดเด่นมาพัฒนาร่วมกัน

คำสำคัญ: สุนัขไทย สุนัขพันธุ์ไทยสปิตซ์ สุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว

Abstract

The purposes of this study were to: 1) study basic characteristics and the raising of Thai Bang Kaew dog; 2) study the standard characteristics of Thai Bang Kaew dog; and 3) study guidelines for development of Thai Bang Kaew dog to be a new breed of dog recognized by Federation Cynologique Internationale (F.C.I.). The research sample consisted of 3 purposively selected groups, namely, the group of 21 breeders and raisers of Thai Bang Kaew dog, the group of nine contestant judges and experts on Thai Bang Kaew dog, and the group of 21 Thai Bang Kaew dogs developed by the breeders. Seven research instruments were employed in this study: a structured interview form for the group of breeders and the group of judges/experts, a pedigree recording form, a dog characteristics recording form, a form for comparison of

dog characteristics with characteristic standards of the breed, a form for comparison of dog characteristics with the breed identity, a camera, and a video recording machine. Research data were collected via the interviews, photographs taking of the dogs, and video recording of the dogs' movement. Quantitative data were analyzed using the percentage; while qualitative data were analyzed using content analysis and synthesis to derive at common conclusions. The research findings could be concluded as follows:

Basic characteristics and the raising of Thai Bang Kaew dog. Thai Bang Kaew dog was a medium sized dog classified under the group of "Spitz". Its body was of the square structure with harmonized body parts and with agile movements. It had eight important basic characteristics which were the identities of the breed. The raising of Thai Bang Kaew dog included the following activities: the feeding with appropriate food to the dog according to their age interval, age, and weight; having the dog exercise at appropriate times twice daily, each of which lasting 10 – 15 minutes; having the dog defecate timely and twice daily; arranging for the dog to rest in the kennel; and taking the dog to be socially mingling with other dogs.

Breed standards of Thai Bang Kaew dog. Regarding breed standards of Thai Bang Kaew dog, it was found that the majority of dogs had the characteristics of lips, nose color and nose muzzle, mouth shape, teeth, neck, waist, underline, front leg joints, and coat of hair in accordance with the breed standards; while the characteristics that were not in accordance with the breed standards were the back feet, front feet, and back, respectively. As for comparison of characteristics against the breed identity, it was found that all of the 21 dogs had their shins in the lion's leg shape which were in accordance with the breed identity; while the characteristics that were not in accordance with the breed identity were the coat of belly, the guard coat around neck, and the chest coat. Regarding the transmission of the dominant and recessive genetics of Thai Bang Kaew dog, it was found that the genetics that had been transmitted at the most were the temperament, body structure, and coat of hair, respectively. The dominant genetics were transmitted more than the recessive genetics. The distinctive characteristics that the dog had received from the development were the body structure, temperament, and pattern of movement; while the characteristics that needed to be further developed were the size of the back legs, the small thighbone, fierceness, and apprehensive feeling.

The guidelines for development of Thai Bang Kaew dog to be a new breed of dog recognized by Federation Cynologique Internationale. The development process should start with the study of details concerning the dog such as the physical structure, strong points and weak points, pedigree history, characteristics of pedigree transmission, genetics and breeding by selection of sire and dam which can increase the strong points and also decrease the weak points. Especially, the breeders should give

importance to pedigree history data recording system. They should carefully and correctly record details of the dog in accordance with the facts. Furthermore, the kennels/breeders should cooperate in developing guidelines for development of Thai Bang Kaew dog by collaborating in selection of distinguished breeds for further development.

Keywords: Thai Dog, Thai Spitz dog, Thai Bang Kaew dog

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากพระราชดำริส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 เกี่ยวกับการ จดสิทธิบัตรของสุนัขพันธุ์ไทย พระองค์ทรงมีความห่วงใยในสุนัขที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย โดยมีพระ ราชประสงค์ที่จะให้สุนัขพันธุ์ไทยแท้ได้รับการรับรองจากองค์กรในระดับสากล (ธนันท์ แจ่มเกษมสุข, 2552, ออนไลน์)

สายพันธุ์สุนัขของประเทศไทย ที่เป็นสมบัติของชาติไทย พบว่ามี 2 สายพันธุ์ คือ

1. สุนัขพันธุ์ไทยหลังอาน ซึ่งได้รับการบรรจุ เข้าสู่ทำเนียบสุนัขสายพันธุ์ใหม่ของโลก เป็นที่ เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2546 (ทวนชัย อัครนิมิตร์(เล็ก จ.จ.),มปป.)

2. สุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว

ปัจจุบัน สุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วได้รับการรับรองแบบชั่วคราว จากสมาพันธ์สุนัขโลก (Federation Cynologique Internationale: F.C.I.) เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2554 ซึ่งยังอยู่ในขั้นตอนการ ดำเนินการขอบรรจุเป็นสุนัขสายพันธุ์ใหม่ของโลกแบบถาวร (www.fci.be/nomenclature.aspx สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2555)

สมาพันธ์สุนัขโลก คือ องค์กรที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นแกนกลาง ในการรักษากฎเกณฑ์ที่ เกี่ยวกับมาตรฐานสายพันธุ์สุนัข เพื่อให้ประเทศสมาชิกยึดถือปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน เช่น การรับรองมาตรฐานสายพันธุ์สุนัข การรับรองการประกวดของประเทศสมาชิก การรับรองกรรมการผู้ ตัดสินของประเทศสมาชิก ฯลฯ เริ่มก่อตั้งโดยประเทศในยุโรป 5 ประเทศ และมีประเทศต่างๆ สนใจสมัคร เป็นสมาชิกมากมายทั่วโลก ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 84 ประเทศ มีสุนัขที่ได้รับการรับรองมาตรฐานโดย F.C.I. แล้ว 339 สายพันธุ์ (<http://www.fci.be/presentation.aspx> สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2553)

ปัจจุบัน F.C.I. ได้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลประเทศสมาชิกเป็นกลุ่ม ๆ (ทวีป) ได้แก่ ยุโรป ลาตินอเมริกาและแคริบเบียน เอเชีย แอฟริกา และออสเตรเลีย สิ่งที่ประเทศสมาชิกของสมาพันธ์จะได้รับ มีดังนี้

1. การให้บริการข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของประเทศสมาชิก F.C.I. และองค์กรที่มีศักยภาพเท่าเทียมกัน อย่างเช่น Kennel Club OF United Kingdom , American Kennel Club, Australian National Kennel Club

2. การรับรอง Certified Export Pedigree ที่ออกโดยสมาคม ฯ ที่เป็นสมาชิก F.C.I.

3. การรับรอง Champion ของประเทศสมาชิก F.C.I. ที่มี Pedigree เต็ม 3 generations

4. การรับรอง Judge ที่ประเทศสมาชิกเห็นว่ามีความสมบัติเหมาะสมที่จะให้ CC. เพื่อการเป็น Champion ของแต่ละประเทศได้ (www.petnews2005.com สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2552)

สุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว เป็นสุนัขของประเทศไทยมีถิ่นกำเนิดที่ จังหวัดพิษณุโลก จัดเป็นสุนัขที่สวยงาม เป็นที่ชื่นชอบสำหรับผู้พบเห็น และสามารถที่จะนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าภูมิปัญญาของคนไทย จึงจำเป็นต้องเร่งรีบที่จะดำเนินการเพื่อให้องค์กรระดับสากลให้การรับรองเป็นการเร่งด่วน เนื่องจากลักษณะที่โดดเด่น ความสวยงามของรูปลักษณ์ และเป็นสุนัขในเขตร้อนที่มีลักษณะของขนที่ยาวสวยงาม ซึ่งหากคนต่างชาตินำสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วไปพัฒนาอย่างมีขั้นตอนและมีแบบแผน และนำไปจดทะเบียนกับองค์กรระดับประเทศ และอ้างว่าเป็นสุนัขประจำชาติอื่น จะทำให้คนไทยเสียสิทธิ์ ในการที่จะมีสุนัขประจำชาติอีกหนึ่งสายพันธุ์

สำหรับปัญหาของสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วที่ต้องได้รับการแก้ไข แม้ว่าจะได้รับการบรรจุเข้าเป็นสุนัขสายพันธุ์ใหม่ของโลก (ประเภทชั่วคราว) แล้วก็ตาม ได้แก่ ปัญหาด้านลักษณะของโครงสร้างที่ยังมีความแตกต่างกัน จิตประสาทที่ยังไม่มั่นคงมีความหวาดระแวง ดู ก้าวร้าว การเคลื่อนไหวที่ยังไม่สมดุล เพราะ

ลักษณะมุมของข้อต่อกระดูกยังไม่อยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้อง และเอกลักษณ์ประจำพันธุ์ของสุนัขพันธุ์บางแก้ว ซึ่งระบุไว้ในมาตรฐานสายพันธุ์ของสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว (ชนันน์ แจ่มเกษมสุข, 2552) นอกจากนี้ยังพบปัญหาในเรื่อง

ข้อมูลของสุนัขพันธุ์บางแก้วที่ยังมีความคลาดเคลื่อน ปัญหาที่เกิดจากตัวของสุนัข ปัญหาของผู้เพาะเลี้ยงที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาสุนัขพันธุ์บางแก้ว ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาทั้งในกลุ่มผู้เพาะพันธุ์สุนัขพันธุ์บางแก้ว ให้มีความรู้สามารถพัฒนาสุนัขอยู่บนแนวทางที่ถูกต้องและสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับสุนัขพันธุ์บางแก้วได้อย่างยั่งยืน และยังสามารถเกิดประโยชน์แก่ผู้เลี้ยงดูสุนัขพันธุ์บางแก้วทั่วไปในการเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี ไม่ทำให้สุนัขกลายเป็นปัญหาของสังคม ขณะเดียวกันยังสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยนี้ไปใช้ประกอบการพิจารณาอนุมัติ ให้สุนัขพันธุ์บางแก้วได้รับการรับรองให้เป็นสุนัขสายพันธุ์หนึ่งของโลกแบบถาวรได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐาน และการเลี้ยงดูสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว
2. เพื่อศึกษาลักษณะมาตรฐานสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของโลก

นิยามศัพท์

มาตรฐานพันธุ์ หมายถึง ลักษณะของสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปและเป็นมาตรฐานสากล ด้านโครงสร้าง ด้านการเคลื่อนไหว และด้านจิตประสาท

โครงสร้าง หมายถึง ลักษณะทางสรีระของสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว ได้แก่ กะโหลก ลำตัว และขาที่สมส่วน ลงตัว โดยกะโหลกต้องใหญ่เหมาะสมกับลำตัว ส่วนของลำตัวและขาเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วจะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส และขาหน้ามีขนาดใหญ่กว่าขาหลัง

การเคลื่อนไหว หมายถึง ลักษณะการเคลื่อนที่ของสุนัขทั้งการเดินและการวิ่ง

จิตประสาท หมายถึง การแสดงออกด้านอารมณ์ และพฤติกรรมของสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว

เอกลักษณ์ของสายพันธุ์ หมายถึง ลักษณะที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในความเป็นสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะ 8 ประการคือ ขนแผงหน้า ขนหลังหู ขนหน้าอก (เครา) แข้งสิงห์ ขนแผงหลัง (ผ้าคลุมไหล่) กระโปรงท้าย ขนชายท้อง และหางเป็นพวง

สุนัขสายพันธุ์ใหม่ของโลก หมายถึง สุนัขที่ได้รับการยอมรับและบรรจุเป็นสุนัขประจำชาติของประเทศนั้นๆ โดยการประกาศของสมาพันธ์สุนัขโลก

การพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วสู่การเป็นสุนัขสายพันธุ์ใหม่ของโลก หมายถึง การปรับปรุงสุนัขให้ตรงตามมาตรฐานสายพันธุ์ซึ่งได้มีการกำหนดไว้แล้ว เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสมาพันธ์สุนัขโลก และประกาศเป็นสุนัขสายพันธุ์ใหม่ของโลกเป็นการถาวร

ผู้เพาะเลี้ยง หมายถึง ผู้ที่ทำการผสมพันธุ์สุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วและคอยเลี้ยงดูให้เติบโตเพื่อการขยายพันธุ์

ผู้พัฒนาสายพันธุ์ หมายถึง ผู้ที่ทำการผสมพันธุ์สุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วเพื่อการพัฒนาให้สุนัขได้ลักษณะที่ดีตรงตามมาตรฐานพันธุ์ที่กำหนดไว้

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่

1.1 กลุ่มผู้เพาะเลี้ยงและพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วจากทั่วทุกภาคของประเทศไทย จากกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงหรือคอกที่เน้นการพัฒนาสุนัข จำนวน 21 แห่ง

1.2 กลุ่มผู้ตัดสินการประกวดและผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเรื่องสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว จำนวน 9 คน

1.3 กลุ่มสุนัขที่ได้รับการพัฒนาและคัดเลือกจากผู้เพาะเลี้ยงหรือคอก จำนวน 21 ตัว

2. เครื่องมือในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 7 ประเภท ได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงและพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับกลุ่มผู้ตัดสินใจการประกวด ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว

2.3 แบบบันทึกพันธุ์ประวัติสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว

2.4 แบบบันทึกข้อมูลลักษณะสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว

2.5 แบบเปรียบเทียบลักษณะสุนัขตามมาตรฐานพันธุ์

2.6 แบบเปรียบเทียบลักษณะสุนัขตามเอกลักษณ์ประจำพันธุ์

2.7 เครื่องบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประเภทแบบสัมภาษณ์ ผ่านการทดสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหาของเครื่องมือ (IOC : Index of item objective congruence) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.83 และ 1.00 ตามลำดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มผู้เพาะเลี้ยงและพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว และกลุ่มผู้ตัดสินใจการประกวดและผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วใช้วิธีการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง พร้อมทำการบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวของสุนัขที่ผู้เพาะเลี้ยงได้ทำการคัดเลือกไว้ เพื่อนำมาใช้ประกอบในการศึกษาลักษณะของสุนัขตามมาตรฐานพันธุ์ และเอกลักษณ์ประจำพันธุ์ รวมทั้งศึกษาพันธุ์ประวัติของสุนัข เพื่อนำมาวิเคราะห์ลักษณะการถ่ายทอดสุนัขในสายตระกูล และทิศทางในการพัฒนาสุนัขต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และสังเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน

4.2 ข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูลลักษณะสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว ใบพันธุ์ประวัติสุนัข รวมทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวของสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว ใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะเด่น-ด้อย ลักษณะที่ได้รับการพัฒนา และลักษณะที่ถูกต้องตามเอกลักษณ์และมาตรฐานสายพันธุ์ รวมทั้งลักษณะที่ต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนาต่อไป

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ลักษณะพื้นฐานและการเลี้ยงดูสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว

สุนัขไทยพันธุ์บางแก้วเป็นสุนัขขนาดกลางโครงสร้างเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีสัดส่วนที่กลมกลืน ประกอบด้วยกล้ามเนื้อที่สมบูรณ์ แข็งแรงมีการเคลื่อนไหวที่คล่องแคล่ว สุนัขไทยพันธุ์บางแก้วมีลักษณะพื้นฐานที่สำคัญและจัดเป็นเอกลักษณ์ประจำพันธุ์ 8 ประการ ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เอกลักษณ์ประจำพันธุ์ 8 ประการ

สำหรับการเลี้ยงดูสุนัขบางแก้ว จากการศึกษาพบว่าด้านการให้อาหาร ร้อยละ 100.00 ของฟาร์มสุนัขบางแก้วที่ทำการศึกษามีการให้อาหารที่เหมาะสมกับวัยของสุนัข โดยมีการพิจารณาตามอายุ น้ำหนัก และวัยของสุนัขประกอบกัน ร้อยละ 80.95 มีการให้อาหารลูกสุนัขวันละ 2-3 มื้อ สุนัขโตวันละ 1 มื้อ โดยมีการคัดเลือกอาหารที่มีคุณภาพดี (premium grade) และร้อยละ 33.33 มีการให้อาหารเสริมสำหรับลูกสุนัขหรือสุนัขบางกลุ่ม เช่น แคลเซียม วิตามิน นมแพะ และยาบำรุงต่างๆ ด้าน การออกกำลังกาย ฟาร์มส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.38 มีการกำหนดให้สุนัขออกกำลังกายทุกวัน และเป็นเวลาคือวันละ 2 ครั้ง ครั้งละประมาณ 10-15 นาที โดยการพาเดิน วิ่งและวิ่งจักรยาน ร้อยละ 33.33 มีการฝึกสุนัขเข้าสังคม เพื่อฝึกเรื่องจิตประสาท ให้สุนัขมีความคุ้นเคยกับคนแปลกหน้า เป็นมิตรกับผู้คน และสามารถให้ผู้อื่นสัมผัสร่างกายได้ ด้านการฝึก

วินัย ร้อยละ 66.67 จะเน้นการฝึกขับถ่ายให้เป็นเวลา วันละ 2 ครั้ง ในพื้นที่ที่กำหนด ร้อยละ 61.90 ฝึกให้กินอาหารในกรง เพื่อป้องกันอันตรายจากการต่อสู้เพื่อแย่งอาหาร และร้อยละ 23.81 ฝึกให้สุนัขคุ้นเคยกับการเข้าสายจูง โดยจะเริ่มฝึกตั้งแต่สุนัขอายุประมาณ 2-3 เดือน ด้านสภาพแวดล้อม ร้อยละ 95.24 จัดให้สุนัขอยู่ในกรง และร้อยละ 4.76 เลี้ยงแบบกึ่งปล่อยในโรงเรือนที่มีลักษณะโล่ง แต่มีหลังคาป้องกันแดดและฝน สำหรับสุนัขที่เลี้ยงในกรง ร้อยละ 47.62 มีการจัดห้องพักทั้งห้องปรับอากาศและห้องพัดลม มีการทำความสะอาดกรง และสถานที่ปล่อยสุนัขออกกำลังกายทุกวัน มีการอาบน้ำสุนัข และทำความสะอาดกรง /ห้องพักตามระยะ เวลาที่เหมาะสม

ภาพที่ 2 การฝึกวิ่ง

ภาพที่ 3 สนามออกกำลังกาย

ภาพที่ 4 ซองสำหรับให้สุนัขมาขับถ่าย

ภาพที่ 5 โรงเรือนสุนัข

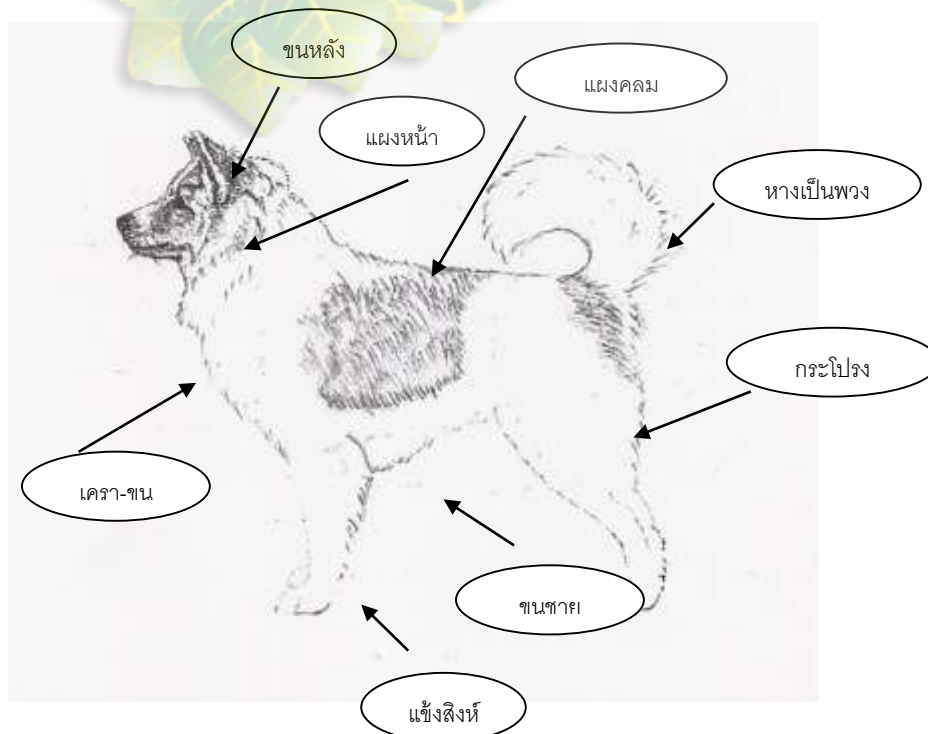
2. **ลักษณะมาตรฐานสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว** สุนัขบางแก้วร้อยละ 100.00 มีลักษณะที่ถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์ในลักษณะของ ริมฝีปาก และสี รองลงมา ร้อยละ 95.24 มีลักษณะของจมูกและสันจมูก กรวยปาก เส้นด่าง ขี้อาหน้า และขน ถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์ ร้อยละ 90.48 มีลักษณะของคอ เอว และ

ขาหน้า ถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์ ร้อยละ 80.95 มีลักษณะของหู ถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์ ร้อยละ 76.19 มีลักษณะของกะโหลก สดือปหน้า ตาใหญ่ หาง และขาหลัง ถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์ ร้อยละ 71.43 มีลักษณะของบันท้าย ออกเท้าหน้า ข้อมาหลัง และเท้าหลัง ถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์ และร้อยละ 66.67 มีลักษณะของหลัง โครงสร้างและการย่างก้าว ถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์

ภาพที่ 6 ลักษณะมาตรฐานพันธุ์สุนัขบางแก้วบางประการ

สำหรับเอกลักษณ์ประจำพันธุ์ พบว่าสุนัขที่ศึกษาทั้ง 21 ตัว ร้อยละ 100.00 มีลักษณะของแข้งสิงห์ที่ถูกต้องตามเอกลักษณ์ประจำพันธุ์ รองลงมาร้อยละ 85.71 มีลักษณะของแผงหน้าที่ถูกต้องตามเอกลักษณ์ประจำสายพันธุ์ ร้อยละ 76.19 มีลักษณะของพวงหางที่ถูกต้องตามเอกลักษณ์ประจำสายพันธุ์ ร้อยละ 71.43 มีลักษณะของแผงคลุมหลังที่ถูกต้องตามเอกลักษณ์ประจำสายพันธุ์ ร้อยละ 61.90 มีลักษณะของเครา/ขนอกที่ถูกต้องตามเอกลักษณ์ประจำสายพันธุ์ และอีกร้อยละ 57.14 มีลักษณะของขนหลังหูที่ถูกต้องตามเอกลักษณ์ประจำสายพันธุ์ ส่วนลักษณะที่พบว่ายังไม่ถูกต้องตามเอกลักษณ์ประจำพันธุ์ได้แก่ กระโปร่งหลัง และขนชายท้อง ซึ่งพบว่ามีถึงร้อยละ 52.38 และ 49.62 ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 เอกลักษณ์ประจำพันธุ์ของสุนัขบางแก้ว

ด้านการถ่ายทอดจุดเด่น-จุดด้อยในสายตระกูล พบว่า สุนัขได้รับการถ่ายทอดทั้งลักษณะเด่นและลักษณะด้อยจากพ่อ-แม่ ปู่-ย่า ตา-ยาย สิ่งที่สุนัขกลุ่มนี้ได้รับจากการพัฒนาที่ผ่านมาอย่างชัดเจนคือ เรื่องโครงสร้าง ที่มีความกระชับ ทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีจิตประสาท ที่ดี เป็นมิตรและร่าเริงมากขึ้น ลักษณะการเคลื่อนไหว เป็นจังหวะและมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีสิ่งที่สุนัขต้องพัฒนาต่อไปอีกคือ ขนาดของขาหลังที่ใหญ่และมูมขาหลังที่ยังทำมุมไม่พอดีกับสรีระ ลักษณะกระดูกเล็กและบาง ความดุ และหวาดระแวงที่ยังพบอยู่บ้างเนื่องจากความไม่นิ่งของจิตประสาท และการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นผลมาจากลักษณะทางโครงสร้างบางส่วนของร่างกายที่ไม่สมดุล ส่งผลต่อการเคลื่อนไหวที่ไม่สัมพันธ์กัน เช่น ข้อมือบิด เป็นผลทำให้เท้าหน้าไขว้กันขณะวิ่ง หรือข้อเท้าบิด ก็จะส่งผลต่อการเตะเท้าในขณะวิ่งหรือเดิน เป็นต้น ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 แผนภูมิแสดงสิ่งที่ได้รับการพัฒนา และสิ่งที่ต้องพัฒนาต่อไป

3. แนวทางการพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของโลก (FCI)

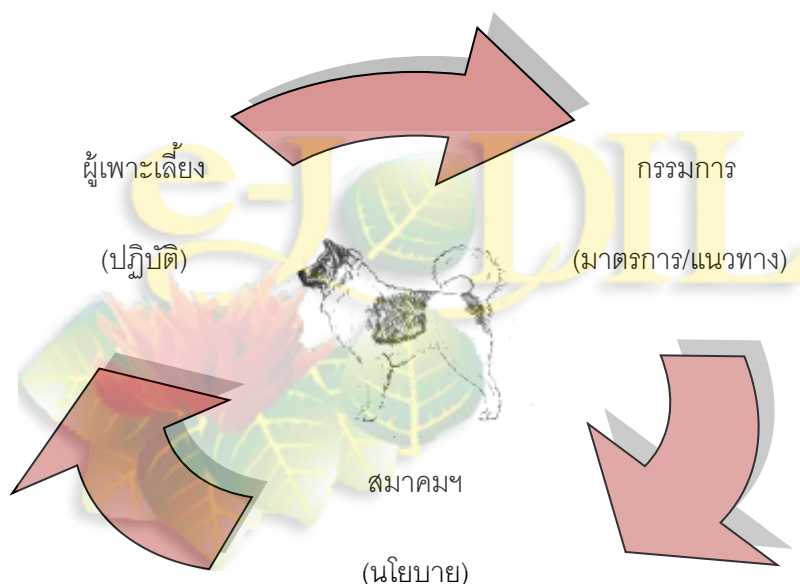
3.1. ฟาร์ม/ผู้เพาะเลี้ยง ควรร่วมมือกันสร้างแนวทางในการพัฒนาสุนัขบางแก้ว โดยร่วมกันคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีจุดเด่นของแต่ละสายมาพัฒนาร่วมกัน ฟาร์ม/ผู้เพาะเลี้ยงอาจมีข้อตกลงในการเป็นเจ้าของร่วมกัน (co-owner) ในตัวลูกสุนัขที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งก็จะทำให้สุนัขได้รับการพัฒนามากขึ้น

3.2 ใบพันธุ์ประวัติ (ใบ pedigree) เป็นข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นในการคัดเลือกพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์ และการวาระบบผสมพันธุ์ และยังเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดทิศทางของการพัฒนาสุนัขในอนาคต ดังนั้นผู้เพาะเลี้ยงควรให้ความสำคัญกับระบบการบันทึกข้อมูลพันธุ์ประวัติ และควรบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับตัวสุนัขอย่างรอบคอบ ตรงตามความเป็นจริง สิ่งที่ต้องบันทึก เช่น ประวัติสายตระกูล

ลักษณะการถ่ายทอดทางพันธุกรรมในสายตระกูลของสุนัขทุกตัว ลักษณะเด่น ลักษณะด้อยของสุนัข เป็น ต้น สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและลดจุดด้อยของสุนัขให้น้อยลง

3.3 กระบวนการพัฒนาสุนัขควรเริ่มตั้งแต่การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับตัวสุนัข จุดเด่น จุดด้อย ประวัติสายตระกูล ลักษณะการถ่ายทอดในสายตระกูล การคัดเลือกพ่อพันธุ์/แม่พันธุ์ที่สามารถลดจุดด้อย และมีจุดเด่นที่ต้องการมาผสมพันธุ์ เพื่อให้ได้ลักษณะสุนัขที่เป็นเป้าหมายในการพัฒนา

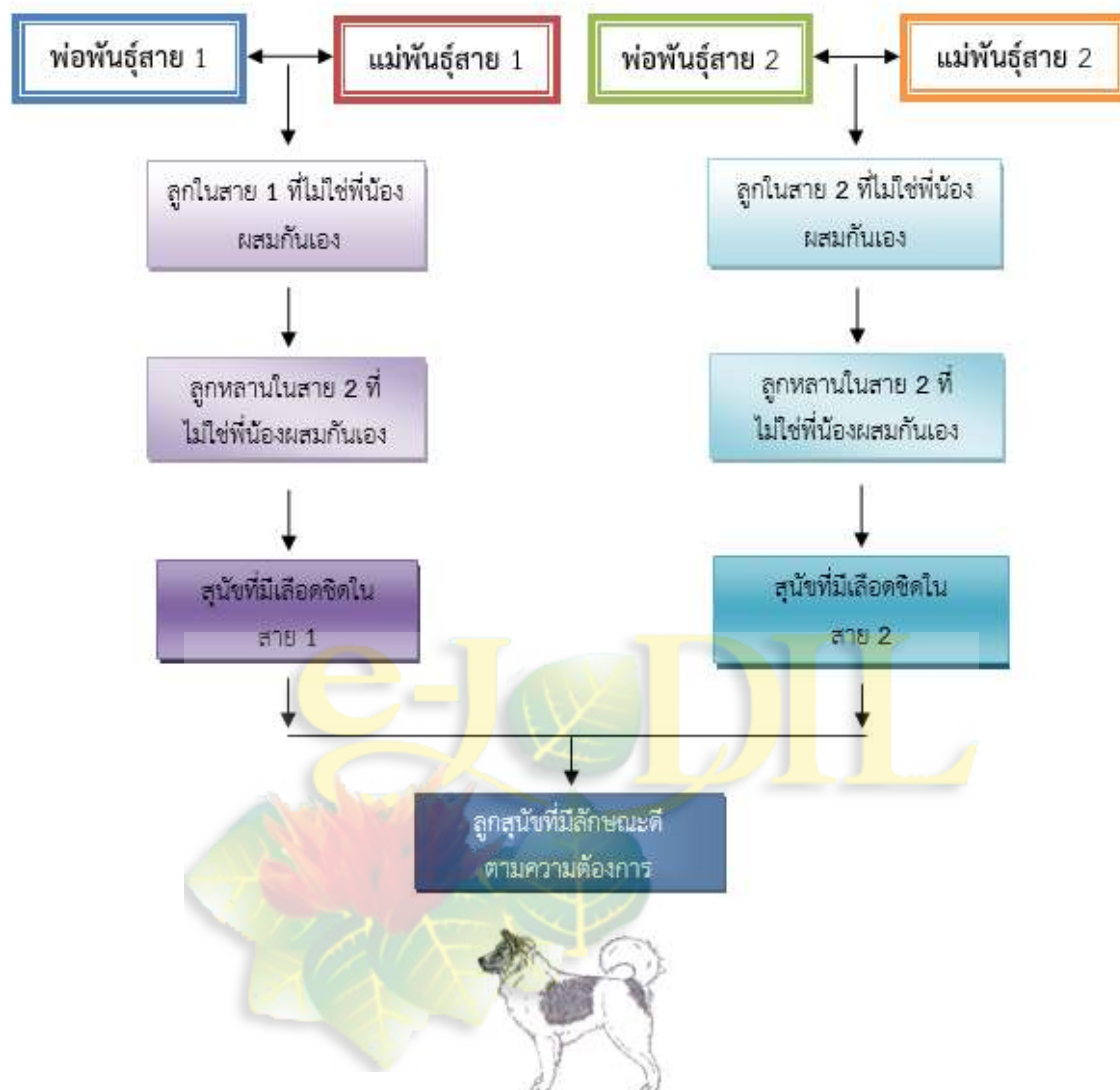
3.4 การพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วควรดำเนินการในลักษณะ 3 ประสาน ระหว่าง ผู้เพาะเลี้ยง กรรมการ และสมาคมฯ ซึ่งเป็นการประสานทั้งในระดับนโยบาย มาตรการ/แนวทาง และการปฏิบัติ ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 การพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วแบบสามประสาน

3.5 การพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว ควรให้ความสำคัญตั้งแต่เรื่องการคัดเลือกสายพันธุ์สุนัขและการผสมพันธุ์สุนัข ดังนี้

ในการผสมพันธุ์สุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว ควรทำการผสมแบบสร้างสายพันธุ์หรือในสายตระกูล (line breeding) ประมาณสามรุ่น แล้วทำการผสมแบบนอกสายสัมพันธ์ (Out breeding) หนึ่งครั้งเพื่อเป็นการพัฒนาสายพันธุ์ ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 แผนภูมิความสัมพันธ์สุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว

จากการศึกษาพบว่าประวัติความเป็นมาของสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วยังขาดความชัดเจนเนื่องจากนักวิชาการบางกลุ่มมีความคิดเห็นไม่ตรงกันในเรื่องเกี่ยวกับบรรพบุรุษของสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว และยังมีหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่ค้านประวัติความเป็นมาของสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วตามความคิดเห็นนั้นด้วย ดังที่ สุรวิษ วรรณไกรโรจน์ (2536) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ลักษณะสุนัขพันธุ์ไทย ซึ่งเคยมีการแสดงความคิดเห็นกันอย่างหลากหลายในกลุ่มนักวิชาการว่าสุนัขไทยพันธุ์บางแก้วมีสมมติฐานประวัติว่าเป็นลูกผสมจากสุนัขจิ้งจอก และ/หรือสุนัขป่า กับสุนัขบ้าน ซึ่งเป็นการผสมข้ามชนิดกันนั้น ผลการวิจัยของ สุรวิษ วรรณไกรโรจน์พบว่า สุนัขป่าอยู่ในสกุล Cyon ไม่สามารถผสมพันธุ์ให้ลูกกับสุนัขบ้านซึ่งอยู่ในสกุล Canis ได้ สุนัขจิ้งจอกซึ่งอยู่ในสกุลเดียวกับสุนัขบ้านนั้นมี 74 โครโมโซม ขณะที่สุนัขบ้านมี 78 โครโมโซม

ซึ่ง Brown (1986, อ้างถึงใน สุรวิช วรรณไกรโรจน์, 2536.) กล่าวว่าไม่มีผู้ใดยืนยันความสามารถในการดำรงพันธุ์ของลูกผสมสุนัขบ้าน-สุนัขจิ้งจอกได้ กล่าวคือ ลูกผสมนั้นเป็นหมัน เหมือนลูกผสมม้า-ลาตนเอง

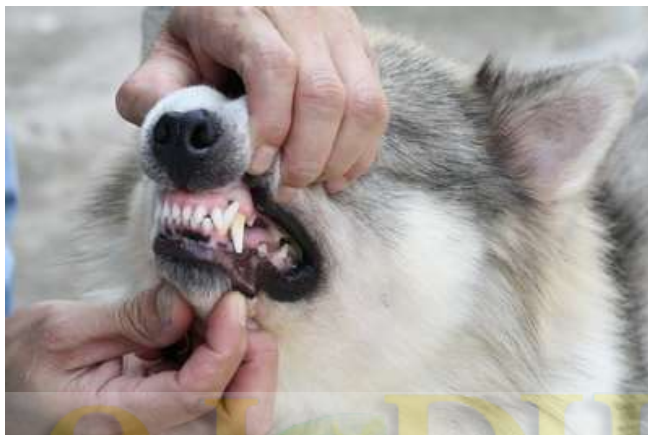
ในประเด็นของลักษณะพื้นฐานของสุนัขไทยพันธุ์บางแก้ว หรือเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าสุนัขตัวนั้นเป็นสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วหรือไม่นั้น มีลักษณะบางประการของสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วที่ยังไม่ถูกต้องตามเอกลักษณ์ เนื่องจากการกำหนดเอกลักษณ์ทั้ง 8 ลักษณะนั้นเป็นการสร้างขึ้นเพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนา ซึ่งเอกลักษณ์ในบางลักษณะจะมีเด่นชัดในสุนัขบางสายแต่มีไม่เด่นชัดในสุนัขบางสาย เช่น เรื่องของแพลงคูลมหลัง (ผักคูลมใหญ่) สุนัขบางตัวจะมีให้เห็นได้ชัดเจน ในขณะที่บางสายมีแต่มองเห็นไม่ชัดเจน หรือเช่นเรื่องของหางเป็นพวง สุนัขบางสายมีลักษณะของหางที่เป็นพวงสวยงาม แต่บางสายอาจมีขนหางเป็นพวงบางๆ เป็นต้น

ปัจจุบันสุนัขมีลักษณะทางโครงสร้าง สรีระและจิตประสาทที่ดีขึ้นกว่าในอดีต ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากเรื่องของการเลี้ยงดูและการปรับสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น มีการดูแลให้ความสำคัญกับการให้อาหารเสริม วัคซีน ยาบำรุง ตลอดจนมีการให้สุนัขได้ออกกำลังกาย มีการพาสุนัขเข้าสังคม และมีการฝึกวินัยให้กับสุนัขมากขึ้น มิใช่ปล่อยให้มันเป็นอยู่ หรือหากินเองตามธรรมชาติดังเช่นในอดีต

สำหรับเรื่องมาตรฐานพันธุ์ สุนัขมีลักษณะใกล้เคียงมาตรฐานพันธุ์มากขึ้น แต่ลักษณะของเอกลักษณ์ประจำพันธุ์บางลักษณะจะพบน้อยลง ได้แก่ กระโปร้งหลัง และขนชายท้อง อาจเนื่องมาจากการที่ผู้เพาะเลี้ยงมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาสุนัขตามมาตรฐานพันธุ์มากเกินไป เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสมาคมพันธุ์สุนัขโลก จนละเลยเรื่องของเอกลักษณ์ประจำพันธุ์ โดยในการผสมพันธุ์มักเลือกพ่อพันธุ์/แม่พันธุ์ที่มีลักษณะโดดเด่นในเรื่องมาตรฐานพันธุ์เป็นหลัก ประกอบกับในการประกวดสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วในสนามสากล การตัดสินของกรรมการ/ผู้ตัดสินต่างชาติ จะให้ความสำคัญกับโครงสร้างตามมาตรฐานสายพันธุ์ เพราะจะศึกษาแนวทางการตัดสินลักษณะสุนัขตามมาตรฐานพันธุ์ ความสมดุลของโครงสร้าง ลีลาการแสดงออก จิตประสาท ละสภาพความพร้อมของร่างกาย มิได้มองในเรื่องเอกลักษณ์ประจำพันธุ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว

ลักษณะการถ่ายทอดจุดเด่น-จุดด้อยนั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่สุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วยังต้องได้รับการพัฒนาคือ “จิตประสาท” แม้จะพบว่าปัจจุบันสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วมีจิตประสาทที่ดีขึ้นมาก มีความเป็นมิตร และร่าเริงมากขึ้น แต่ก็ยังพบว่าสุนัขยังคงมีความหวาดระแวง คู ซึ่งอาจเกิดจากยีนส์ที่อยู่ในตัวสุนัขที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งจากการศึกษาของสุรวิช วรรณไกรโรจน์ (มปป.) พบว่าสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วมีความเป็นไปได้ที่จะสืบเชื้อสายมาจากลูกผสมระหว่างสุนัขไทยพันธุ์ดั้งเดิม และสุนัขไทยพันธุ์ภูเขา ชนิดหางพวง ซึ่งเป็นสุนัขพื้นเมืองในกลุ่มสปิตซ์ มีขนยาว หางเป็นพวง ตัวไม่ใหญ่มาก แต่ดู และความดุของสุนัขไทยในสมัยก่อนพบว่า วัตถุประสงค์ของการเลี้ยงสุนัขในสังคมชุมชนเกษตรกรรมในอดีตนั้น มักเลี้ยงไว้เพื่อช่วยในการล่าสัตว์หาอาหาร ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญต่อการดำรงชีพของมนุษย์ ความดุจึงเป็นนิสัยประจำพันธุ์ลักษณะหนึ่งที่สืบทอดมาตามสายพันธุ์สุนัข

อย่างไรก็ตามจิตประสาทในเรื่องความคุ้น สามารถพัฒนาและลดระดับความคุ้นได้ด้วยการเลี้ยงดู การฝึกวินัย การปรับสภาพแวดล้อม และการพาสุนัขเข้าสังคมเพื่อพบปะผู้คนอยู่เสมอ และที่สำคัญการผสมพันธุ์สุนัข หากสามารถคัดเลือกผสมพันธุ์กับสุนัขสายที่มีการพัฒนาจิตประสาทเรื่องความคุ้นได้ ทั้งพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ก็จะสามารถพัฒนาจิตประสาทให้มีความนิ่งและเป็นมิตรได้มากขึ้น

ภาพที่ 11 สุนัขที่ผ่านการฝึกจิตประสาทที่ดี สามารถให้ผู้อื่นสัมผัสร่างกายได้

นอกจากนี้สิ่งที่สุนัขต้องพัฒนาต่อไปอีกคือ ขนาดของขาหลังที่ใหญ่และมูมขาหลังที่ยังทำมุมไม่พอดีกับสรีระนั้น ในทางกายวิภาคลักษณะของขาหลังสำหรับสุนัขที่มีรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส จะค่อนข้างเห็นมูมขาหลังได้ยาก หรือมีมูมขาหลังน้อย ดังนั้นสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วส่วนใหญ่จึงยังมีมูมขาหลังที่ดูไม่สวยงาม ตรงข้ามกับสุนัขไทยพันธุ์หลังอาน ซึ่งเป็นสุนัขทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า จะสามารถมองเห็นและมีมูมขาหลังที่ชัดเจนกว่า (นิสิต ดังตระกูลพงษ์, 2555)

ด้านปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว ส่วนใหญ่เกิดจาก “คน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการไม่เปิดใจกว้างยอมรับสายอื่น และไม่ยอมให้มีการพัฒนาร่วมกันกับสุนัขสายอื่น เนื่องจากมักคิดว่าสุนัขของตนถูกต้องตามลักษณะมาตรฐานพันธุ์และเอกลักษณ์ประจำพันธุ์แล้ว แต่สุนัขสายอื่นยังมีลักษณะที่ด้อยกว่า จึงไม่ยอมให้มีการนำสุนัขมาพัฒนาร่วมกัน จากประเด็นดังกล่าวอาจมีผลสืบเนื่องมาจากความต้องการเป็นที่หนึ่งของวงการ และการแข่งขันทางธุรกิจนอกจากนี้ “คน” ยังพยายามทำให้มาตรฐานสายพันธุ์มาใกล้เคียงกับลักษณะสุนัขของตนมากกว่าที่จะพัฒนาสุนัขของตนให้ใกล้เคียงหรือถูกต้องตามมาตรฐานสายพันธุ์ โดยมีปัจจัยประกอบที่สำคัญคือ การตัดสินใจของกรรมการ ผู้ตัดสินสุนัขในสนามประกวด ซึ่งยังไม่มีมาตรฐานในการตัดสินที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะกรรมการแต่ละท่านมีความชอบในลักษณะของสุนัขที่แตกต่างกันไป

สำหรับแนวทางการพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้ว นอกเหนือจากการพัฒนาในเรื่องมาตรฐานพันธุ์ และเอกลักษณ์ประจำพันธุ์ของสุนัขแล้ว การวางแผนในการพัฒนาสายพันธุ์เพื่อให้เป็นสายพันธุ์แท้ก็เป็นเรื่องสำคัญ เช่นเรื่องสีของสุนัข ดังที่ทราบแล้วว่าสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วมี 3 สีคือ สีขาว-น้ำตาล สีขาว-เทา และสีขาว-ดำ จากการศึกษาของพรณี อำนวยสิทธิ์ และคณะ (2535) พบว่าสีของสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วที่พบมากที่สุดคือสีขาว-น้ำตาล นั้น แม้สุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วจะมีลักษณะโครงสร้างที่คล้ายกัน แต่ก็ยังมีความแตกต่างในเรื่องสี รวมทั้งความเข้ม-อ่อนของสีที่ปรากฏ ซึ่งผู้เกี่ยวข้องสามารถพัฒนาในเรื่องสีของสุนัขได้ โดยการผสมพันธุ์สุนัขที่อยู่ในกลุ่มสีเดียวกันเพื่อให้ได้เป็นสีพันธุ์แท้ โดยการนำพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์สุนัขที่มีสีเดียวกัน ลูกสุนัขที่เกิดมาก็จะเป็นสีเดียวกัน (จุฑารพงค์ ศรีเมือง, มปป.)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผู้เพาะเลี้ยงควรยึดมาตรฐานพันธุ์เป็นหลักในการพัฒนา และมุ่งพัฒนาสุนัขให้ตรงกับมาตรฐานพันธุ์ จะทำให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.2 ผู้เพาะเลี้ยงควรกำหนดวัตถุประสงค์ของการผสมพันธุ์ ตลอดจนการพัฒนาสายพันธุ์ให้ชัดเจน ว่าต้องการสุนัขเพื่อการใด เช่น หากต้องการพัฒนาสุนัขเพื่อให้เป็นสัตว์เศรษฐกิจ สุนัขควรมีจิตประสาทที่ดี เป็นมิตร มีโครงสร้างที่ถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์ และเอกลักษณ์ประจำพันธุ์ มีลีลาการเคลื่อนไหวที่สวยงาม หรือหากต้องการสุนัขเพื่อการอารักขา ก็ต้องมีการพัฒนา หรือการดูแลรูปแบบหนึ่ง เป็นต้น

1.3 การพัฒนาสุนัขควรพิจารณาทั้งด้านบวกและด้านลบ กล่าวคือ พัฒนาในลักษณะเด่นของสุนัขให้มีความนิ่ง และให้ความสำคัญกับการลดจุดด้อย หรือข้อบกพร่องของสุนัขที่สามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมให้น้อยลงควบคู่กันไป

1.4 การผสมพันธุ์ ควรให้ความสำคัญการได้สุนัขที่เป็นพันธุ์แท้ (pure breed) เช่น การผสมพันธุ์ในกลุ่มสี ควรพิจารณาเลือกผสมสุนัขที่อยู่ในกลุ่มสีเดียวกัน เพื่อรักษาและพัฒนาสายพันธุ์ของกลุ่มสีให้เป็นพันธุ์แท้

1.5 สมาคมฯ ควรมีระบบการตรวจสอบใบพันธุ์ประวัติสุนัขที่ออกโดยชมรมต่างๆ เพื่อลดปัญหาการบิดเบือนข้อมูลเกี่ยวกับประวัติสุนัข ขณะเดียวกัน ควรมีการกำหนดกฎ กติกาหรือเงื่อนไขสำหรับผู้ที่ต้องการเป็นสมาชิกด้วย เช่น ต้องผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับสุนัขบางแก้ว การดูแลสุนัขบางแก้ว มาตรฐานพันธุ์ของสุนัขบางแก้ว ตลอดจนการผสมพันธุ์สุนัขบางแก้ว เพื่อให้มั่นใจได้ว่าจะได้สมาชิกที่มีคุณภาพในการมาร่วมกันพัฒนาสุนัขบางแก้วต่อไป

1.6 สมาคมฯ ควรแสดงบทบาทในการผลักดันให้มีกฎหมาย หรือพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์สัตว์อย่างเร่งด่วน

1.7 การพัฒนาสุนัขบางแก้วเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ฟาร์ม หรือผู้เพาะเลี้ยง อาจส่งเสริมหรือมีส่วนร่วมโดยการนำสุนัขเข้าประกวดในสนามสากลให้มากขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงความนิยมในการเลี้ยง ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาบรรจุสุนัขเป็นสายพันธุ์ใหม่ของโลกอย่างถาวร เป็นต้น

1.8 ควรมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ในการประสาน ดูแล แก้ไขปัญหาและพัฒนาสุนัขบางแก้วโดยตรง โดยกำหนดให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านบางแก้วเป็นที่ปรึกษาในหน่วยงาน และควรมีเพียงหน่วยงานเดียวเพื่อให้องค์กรมีความเข้มแข็ง และเป็นเอกภาพมากที่สุด

1.9 ในอนาคตอาจมีการส่งออกสุนัขบางแก้วสู่ตลาดสากลมากขึ้น ดังนั้นควรมีการร่วมกันจัดระบบ หรือมาตรการป้องกันและรักษามาตรฐานของสุนัขบางแก้ว ทั้งในด้านคุณภาพ ราคา และเงื่อนไขหรือข้อตกลงที่จำเป็นต้องมีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเสนอแนะให้ควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดในเรื่องต่อไปนี้

2.1 รูปแบบการพัฒนาจิตประสาทของสุนัขบางแก้ว เพื่อรองรับการเป็นสุนัขสากล

2.2 กระบวนการพัฒนาสุนัขบางแก้วตามมาตรฐานสายพันธุ์ และเอกลักษณ์ประจำพันธุ์

2.3 การศึกษาเชิงสังคมด้านการใช้ประโยชน์จากสุนัขบางแก้ว เช่น การกู้ระเบิด การนำทางเพื่อค้นหาหาศพติด การเป็นสุนัขอารักขา เป็นต้น

บรรณานุกรม

ชนนันท์ แจ่มเกษมสุข. (2552). ปัญหาและการเลี้ยงดูสุนัขบางแก้ว. สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2552 และ 17 ตุลาคม 2552. จาก www.bangkaewclub.com

นิสิต ตั้งตระการพงษ์. (2555). การสัมมนาวิพากษ์ผลการวิจัย. 17 มีนาคม 2555. โรงแรมที เค พาเลซ. กรุงเทพฯ.

พรรณี อำนวยสิทธิ์. (2535). การสำรวจข้อมูลพื้นฐานลักษณะต่างๆ ไปของสุนัขไทยพันธุ์บางแก้ว
จ.พิษณุโลก : ลักษณะสีขนและลักษณะภายนอก. รายงานการวิจัย. (เอกสารอัดสำเนา).

วรวิฑูรย์ ศรีเมือง. (มปป.) หมาบางแก้ว สัตว์คู่บ้านเมืองสองแคว. มปป. (เอกสารอัดสำเนา).

สุรวิชัย วรรณไกรโรจน์. (2536). การวิเคราะห์ประวัติสุนัขพันธุ์ไทย. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

www.fci.be/nomenclature.aspx. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2555

www.petnews2005.com สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2552